

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Tyrimas
25/01

**LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ĮGYVENDINAMOS ADMINISTRACINIO
POVEIKIO PRIEMONĖS UŽ ATLIEKŲ TVARKYMO TAISYKLIŲ PAŽEIDIMUS**

Tyrimo autorė: Aistė Griškonytė-Jasinskė
Tyrimų skyriaus patarėja
Tel. (0 5) 209 6182, el. p. aiste.giskonyte@lrs.lt

2025-10-09

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2025

TURINYS

ĮVADAS	3
1. ES IR LIETUVOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS	4
2. SAVIVALDYBIŲ ĮGYVENDINAMOS PRIEMONĖS PRIŽIŪRINT IR KONTROLIUOJANT ATLIEKŲ RŪŠIAVIMO PROCESĄ	6
2.1. Savivaldybės, kurios praktiškai neįgyvendina administracinio poveikio priemonių	6
2.2. Savivaldybės, kuriose administracinio poveikio priemonių įgyvendinimo intensyvumas santykinai mažas	9
2.3. Savivaldybės, kurios reguliariai įgyvendina administracinio poveikio priemones	12
3. UŽSIENIO ŠALIŲ PATIRTIS	19
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	20

IVADAS

Komunalinės atliekos – namų ūkiuose, parduotuvėse, įstaigose ir viešosiose institucijose susidaranti komunalinės atliekos. Jos sudaro apie 10 proc. visų atliekų kiekio.

2022 m. susidariusių komunalinių atliekų kiekis įvairiose Europos Sąjungos (toliau – ES) šalyse labai skyrėsi: nuo 301 kg vienam gyventojui Rumunijoje iki 803 kg vienam gyventojui Austrijoje (Lietuvoje ~470 kg vienam gyventojui). Perdirbtų komunalinių atliekų dalis padidėjo nuo 19 proc. 1995 m. iki 48 proc. 2022 m.¹

ES, įgyvendindama Žaliojo kuro tikslus², be kita ko, siekia didesnio savivaldybių surenkamų komunalinių atliekų pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo. Pagal ES tikslus, ne mažiau kaip **55 proc. savivaldybių surinktų ir apdorotų komunalinių atliekų turi būti pakartotinai panaudotos ar perdirbtos iki 2025 m., ne mažiau kaip 60 proc. – iki 2030 m., ne mažiau kaip 65 proc. – iki 2035 m.**³

Lietuvoje, kaip ir daugelyje ES valstybių narių, komunalinių atliekų tvarkymo organizavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija. Svarbu pažymėti, kad savivaldybių vaidmuo labai svarbus siekiant Lietuvai nustatytą ES tikslą. Norint motyvuoti savivaldybes aktyviau prisidėti prie atliekų tvarkymo tikslų siekimo, 2025 m. rugsėjo 25 d. priimtose Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pataisose⁴ **nustatyta savivaldybių finansinė atsakomybė**, jei už šių tikslų nepasiekimą būtų pritaikytos Europos Komisijos (toliau – EK) sankcijos Lietuvai (įsigalioja 2026 m. sausio 1 d.).

Pažymėtina, kad savivaldybės turi **įrankių ir priemonių kontroliuoti, prižiūrėti** atliekų rūšiavimo procesą, taip pat gali skatinti atsakingai rūšiuoti ir pan. Tačiau vis dar iškyla daug problemų dėl gyventojų, kurie sąmoningai ar nesąmoningai nesilaiko atliekų tvarkymo taisyklių.

Pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnį, už savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimą gali būti taikomos administracinio poveikio priemonės – baudos.

LR Seimo kanceliarijos Tyrimų skyrius **2025 m. liepą–rugsėį** atliko tyrimą, kurio **tikslas** – įvertinti, kaip laikotarpiu **nuo 2022 m. iki 2025 m. vidurio** (imtinai) Lietuvos savivaldybės įgyvendino **administracinio poveikio priemones gyventojams** už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus, konkrečiai – skyrė nustatytas administracines baudas.

Toliau šiame darbe detaliau apžvelgiamas ES ir Lietuvos teisinis reglamentavimas, Lietuvos savivaldybių 2022 m.–2025 m. I pusmetį įgyvendintos administracinio poveikio priemonės gyventojams už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus (tyrimo duomenų pristatymas), užsienio šalių patirtis, taip pat pateikiamos išvados ir pasiūlymai.

¹ Tvarus atliekų tvarkymas: kokių veiksmų imasi ES:

<https://www.europarl.europa.eu/topics/lt/article/20180328STO00751/tvarus-atlieku-tvarkymas-kokiu-veiksmu-imasi-es>

² Europos žaliasis kursas: <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/european-green-deal/>

³ 2008 m. lapkričio 19 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinti kai kurias direktyvas: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02008L0098-20240218>

⁴ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0daca209aa411f0bb51b0620d4bdb93?positionInSearchResults=0&searchModelUID=0ff94471-bf04-4fc8-b1bd-d7447cbe12fb>

1. ES IR LIETUVOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančioje kai kurias direktyvas⁵ (toliau – Atliekų pagrindų direktyva) 11 straipsnio 2 dalies c, d, e punktuose nustatyti **tikslai** Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėms narėms iki **2025 m.** padidinti **pakartotiniam naudojimui parengiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį** tiek, kad jos sudarytų **bent 55 proc.** atliekų (pagal svorį), iki **2030 m. – bent 60 proc.,** iki **2035 m. – bent 65 proc.**

Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, jie įtvirtinti **Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme**⁶ (26 straipsnio 4 dalis), atitinkamai šiais kriterijais remtasi ir formuojant užduotis **Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane**⁷.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo⁸ 6 straipsnio 31 dalį, Lietuvoje **komunalinių atliekų tvarkymas yra savivaldybių savarankiškoji funkcija**, t. y. savivaldybės gali įgyvendinti įvairias priemones, įskaitant finansines, siekdamas kontroliuoti ir prižiūrėti atliekų rūšiavimo procesą, skatinti atliekų paruošimą pakartotinai naudoti ir perdirbti, kt.

Siekiant motyvuoti savivaldybes **aktyviau prisidėti prie** Lietuvai ES nustatytų atliekų tvarkymo **tikslų siekimo**, 2025 m. rugsėjo 25 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė **Atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymą**⁹, kuriame nustatyta **savivaldybių finansinė atsakomybė**, jei už šių tikslų nepasiekimą būtų pritaikytos EK sankcijos Lietuvai (įsigalioja 2026 m. sausio 1 d.). Atliekų tvarkymo įstatymo 35 straipsnis papildytas 3 dalimi: „*Gavus pranešimą apie Europos Komisijos Lietuvos Respublikai už Direktyvos 2008/98/EB 11 straipsnio 2 dalies c, d, e punktuose ir (ar) 5 dalyje nustatytų tikslų nepasiekimą atitinkamais kalendoriniais metais skirtą finansinę sankciją (toliau šioje dalyje – finansinė sankcija), savivaldybė, neįgyvendinusi Vyriausybės tvirtinamame valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo plane (toliau šioje dalyje – VAPTP) tai savivaldybei nustatytų kiekybinių užduočių, susijusių su komunalinių atliekų rūšiuojamuoju surinkimu ir perdirbimu, (toliau šioje dalyje – savivaldybės kiekybinės užduotys), prisideda prie finansinės sankcijos apmokėjimo. Kiekvienos savivaldybės prisidėjimo sumą (toliau – PS) apskaičiuoja Aplinkos ministerija pagal formulę: $PS = (\text{finansinės sankcijos suma}) \times (\text{atliekų kiekis, kurio trūksta iki savivaldybės kiekybinių užduočių pasiekimo atitinkamais kalendoriniais metais, už kuriuos paskirta finansinė sankcija}) / (\text{bendras visų savivaldybių, kurios nepasiekia savivaldybės kiekybinių užduočių, atliekų kiekis, kurio trūksta iki VAPTP toms savivaldybėms nustatytų kiekybinių užduočių pasiekimo atitinkamais kalendoriniais metais, už kuriuos paskirta finansinė sankcija}) \times 0,8$ “.*

Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo kontekste svarbu pažymėti, kad Europos Komisija dar 2023 m. birželio 8 d. išplatino pranešimą dėl ES valstybių narių, tarp jų – ir Lietuvos, kurioms **kyla rizika nepasiekti** 2025 m. komunalinių atliekų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslo (55 proc.)¹⁰.

⁵ 2008 m. lapkričio 19 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanči kai kurias direktyvas: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02008L0098-20240218>

⁶ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8D38517814F1/asr>

⁷ Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.164386/asr>

⁸ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/asr>

⁹ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0daca209aa411f0bb51b0620d4bdb93?positionInSearchResults=0&searchModelUID=0ff94471-bf04-4fc8-b1bd-d7447cbe12fb>

¹⁰ KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI dėl valstybių narių, kurioms kyla rizika nepasiekti 2025 m. komunalinių atliekų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslo, 2025 m. pakuočių atliekų perdirbimo tikslo ir 2035 m. komunalinių atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo tikslo, nustatymo. COM(2023) 304 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0304>

Siekiant ES nustatytų tikslų dėl komunalinių atliekų paruošimo pakartotinai naudoti ir perdirbti, svarbus vaidmuo tenka Lietuvos savivaldybėms. Pagal Administracinių nusižengimų kodeksą¹¹, jos gali taikyti **administracinio poveikio priemones** už savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių nesilaikymą. Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio „Savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimas“ 1 dalyje už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimą nustatyta bauda nuo 30 iki 140 EUR, šio straipsnio 2 dalyje už pakartotinį nusižengimą nustatyta bauda nuo 140 iki 600 EUR.

Pažymėtina, kad iki 2021 m. lapkričio 13 d., kai įsigaliojo Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas¹², pagal šį Administracinių nusižengimų kodekso straipsnį buvo galima taikyti švelnesnę administracinę nuobaudą – įspėjimą. Šiuo metu galiojančioje Administracinių nusižengimų kodekso redakcijoje 367 straipsnis tokios galimybės nenumato.

Praktikoje pasitaiko, kad savivaldybės, norėdamos taikyti švelnesnę administracinio poveikio priemonę – **įspėjimą**, taiko kitą Administracinių nusižengimų kodekso straipsnį (366) „Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimas“, kuris užtraukia įspėjimą arba baudą nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – baudą nuo 140 iki 600 EUR. Tačiau jis tik iš dalies tinkamas, norint skatinti gyventojus tinkamai rūšiuoti atliekas.

¹¹ Administracinių nusižengimų kodeksas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr>

¹² Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/48c9b41043b611ec992fe4cdfceb5666>

2. SAVIVALDYBIŲ ĮGYVENDINAMOS PRIEMONĖS PRIŽIŪRINT IR KONTROLIUOJANT ATLIEKŲ RŪŠIAVIMO PROCESĄ

LR. Seimo kanceliarijos Tyrimų skyrius, siekdamas įvertinti, kaip Lietuvos savivaldybės naudojasi Administracinių nusižengimų kodekse įtvirtintu įrankiu kontroliuoti, prižiūrėti komunalinių atliekų rūšiavimo procesą, **2025 m. liepą–rugsėį** atliko savivaldybių **tyrimą apie laikotarpį nuo 2022 m. iki 2025 m. vidurio (įmtinai)** taikytas **administracinio poveikio priemones gyventojams**, nesilaikantiems savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių (Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnis).

Tyrimas atliktas taikant apklausos metodą (visoms savivaldybėms raštu buvo pateikti vienodos formos klausimynai). Surinkti duomenys buvo susisteminti ir apibendrinti. Empiriniai duomenys leidžia apžvelgti bendrą situaciją Lietuvoje, palyginti atskiras savivaldybes, nustatyti tobulintinas vietas, įvertinus kitų savivaldybių ir užsienio šalių gerąją patirtį, taip pat parengti išvadas bei pasiūlymus.

Apibendrinus gautus duomenis, atkreiptinas dėmesys į šiuos nustatytus aspektus:

- Savivaldybės **skirtingai sistemina informaciją** apie pradėtas administracinių nusižengimų teiseis, surašytus protokolus, ne visos savivaldybės turi duomenis, kokia paskirtų administracinių nuobaudų-baudų suma.

- Dalis savivaldybių (Neringos, Kupiškio r., Švenčionių r., Trakų r.), norėdamos taikyti švelnesnes administracinio poveikio priemones – **įspėjimus**, taiko Administracinių nusižengimų kodekso 366 straipsnį „Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimas“ (užtraukia įspėjimą arba baudą nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – bauda nuo 140 iki 600 EUR), kuris **tinkamas tik iš dalies**.

- 2022 m.–2025 m. I pusmetį **13 savivaldybių** (Alytaus m., Ignalinos r., Kelmės r., Lazdijų r., Molėtų r., Pagėgių, Pasvalio r., Prienų r., Rietavo, Rokiškio r., Šakių r., Šilalės r., Vilkaviškio r.) **nepradėjo nei vienos administracinių nusižengimų teisenos / nebuvo surašytas nei vienas administracinis nurodymas** gyventojams už atliekų tvarkymo taisyklių nesilaikymą. Jeigu lyginsime konkretų laikotarpį, pavyzdžiui, 2024 m., nei vieno protokolo nesurašiusių savivaldybių skaičius išauga iki 21.

- **18 savivaldybių** (Akmenės r., Birštono, Elektrėnų, Kaišiadorių r., Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Kretingos r., Kupiškio r., Mažeikių r., Neringos, Pakruojo r., Palangos m., Panevėžio r., Plungės r., Skuodo r., Šalčininkų r., Šiaulių r., Šilutės r.) analizuojamu laikotarpiu (2022 m.–2025 I pusm.) surašytų **administracinių nurodymų** skaičius svyruoja **nuo 1 iki 10**, įskaitant įspėjimus.

- Kai kuriose savivaldybėse (Alytaus m., Panevėžio m.) tarybos patvirtino atliekų tvarkymo taisykles, numatančias **didesnes rinkliavas** atliekų nerūšiuojantiems / netinkamai rūšiuojantiems gyventojams.

- Praktikoje dažniausiai skiriama administracinė nuobauda pagal Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio 1 dalį, t. y. už pirmą kartą padarytą atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimą taikoma **pusė minimalios baudos – 15 EUR**.

- Daugelis savivaldybių, kurios neįgyvendina / mažas administracinio poveikio priemonių įgyvendinimo intensyvumas, atliekų tvarkymo taisyklių laikymuisi užtikrinti naudoja **kontrolės priemones** (tikrinami atliekų konteineriai, radus netinkamai išrūšiuotas atliekas, gyventojams el. paštu siunčiami įspėjimai dėl netinkamo atliekų rūšiavimo, klijuojami lipdukai ant konteinerių, taip pat gali būti netuštunami konteineriai ir pan.) bei **edukavimą** (įvairiais žiniasklaidos ir socialinės medijos kanalais platinama informacija apie atliekų rūšiavimą, organizuojamos akcijos, kt.).

Toliau šiame darbe detalčiau aptariama situacija atskirose savivaldybėse.

2.1. Savivaldybės, kurios praktiškai neįgyvendina administracinio poveikio priemonių

Pagal tyrimo metu surinktus duomenis, 2022 m.–2025 m. I pusmetį **13 Lietuvos savivaldybių** (Alytaus m., Ignalinos r., Kelmės r., Lazdijų r., Molėtų r., Pagėgių, Pasvalio r., Prienų r., Rietavo,

Rokiškio r., Šakių r., Šilalės r., Vilkaviškio r.) **nepradėjo nei vienos administracinių nusižengimų teisenos / nebuvo surašytas nei vienas administracinio nusižengimo protokolas** gyventojams pagal Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnį, t. y. už savivaldybių patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimą.

1 lentelė. Savivaldybės, kurios praktiškai neįgyvendina administracinio poveikio priemonių

Eil. Nr.	Savivaldybė	2022 m.–2025 m. I pusm. surašyti administracinių nusižengimų protokolai
1.	Alytaus m. ¹³	0 administracinių nusižengimų protokolų
2.	Ignalinos r. ¹⁴	
3.	Kelmės r. ¹⁵	
4.	Lazdijų r. ¹⁶	
5.	Molėtų r. ¹⁷	
6.	Pagėgių ¹⁸	
7.	Pasvalio r. ¹⁹	
8.	Prienų r. ²⁰	
9.	Rietavo ²¹	
10.	Rokiškio r. ²²	
11.	Šakių r. ²³	
12.	Šilalės r. ²⁴	
13.	Vilkaviškio r. ²⁵	

¹³ Informacija pateikta Alytaus m. savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus 2025-07-11 el. laišku.

¹⁴ Informacija pateikta Ignalinos r. savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio ir turto valdymo skyriaus 2025-07-08 el. laišku.

¹⁵ Informacija pateikta Kelmės r. savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus 2025-07-29 el. laišku.

¹⁶ Informacija pateikta Lazdijų r. savivaldybės administracijos Infrastruktūros plėtros skyriaus 2025-07-24 el. laišku.

¹⁷ Informacija pateikta Molėtų r. savivaldybės administracijos Statybos ir žemės ūkio skyriaus 2025-07-28 el. laišku.

¹⁸ Informacija pateikta Pagėgių savivaldybės administracijos Architektūros ir turto valdymo skyriaus 2025-07-10 el. laišku.

¹⁹ Informacija pateikta Pasvalio r. savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus 2025-07-22 el. laišku.

²⁰ Informacija pateikta Prienų r. savivaldybės administracijos Statybos ir ekonominės plėtros skyriaus 2025-07-23 el. laišku.

²¹ Informacija pateikta Rietavo savivaldybės administracijos Ūkio plėtros ir investicijų skyriaus 2025-07-22 el. laišku.

²² Informacija pateikta Rokiškio r. savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyriaus 2025-07-24 el. laišku.

²³ Informacija pateikta Šakių r. savivaldybės administracijos Ūkio ir investicijų skyriaus 2025-07-18 el. laišku.

²⁴ Informacija pateikta Šilalės r. savivaldybės administracijos Kaimo reikalų ir aplinkosaugos skyriaus 2025-08-11 el. laišku.

²⁵ Informacija pateikta Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos 2025-07-30 el. laišku.

Pažymėtina, kad savivaldybės, kurios praktiškai neįgyvendina administracinio poveikio priemonių, naudoja kitus būdus, siekdamos prižiūrėti ir kontroliuoti gyventojų atliekų rūšiavimą. Pavyzdžiui, Ignalinos r., Pagėgių, Pasvalio r., Rokiškio r., Vilkaviškio r. savivaldybės atliekų rūšiavimo procesą iš esmės prižiūri **informuodamos gyventojus**, klajuodamos įspėjamuosius lipdukus apie netinkamai išrūšiuotas atliekas ir pan.

Kitos savivaldybės, pavyzdžiui, Alytaus m., Kelmės r., Kretingos r., Lazdijų r., Molėtų r., Šilalės r., aktyviai taiko **kontrolės priemones**, t. y. planinius komunalinių atliekų rūšiavimo patikrinimus, siekiant nustatyti, kaip gyventojai rūšiuoja komunalines atliekas. Patikrinimų metu mišrių komunalinių (likusių po rūšiavimo) atliekų konteineriuose radus atliekų (pakuočių, maisto atliekos, kt.), kurių buvimas šiame konteineryje yra neleistinas ir kurias atliekų turėtojai privalo rinkti atskirai, mišrių komunalinių konteineriai yra pažymimi specialiais lipdukais, gyventojams siunčiami įspėjimai el. paštu, taip pat konteineriai gali būti netuštunami.

Tikslinga atskirai aptarti **Alytaus m. savivaldybės taikomą praktiką**. Ilgą laiką savivaldybėje vykdoma komunalinių atliekų rūšiavimo kontrolė, gyventojų edukavimas, taip pat **skatinimas**, tinkamai rūšiuojant komunalines atliekas – mažesnis rinkliavos dydis²⁶.

Nuo 2025 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos, Alytaus m. savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintos, atliekų tvarkymo taisyklės²⁷, kuriose įtvirtinta naujovė – **didesnė rinkliava netinkamai rūšiuojantiems atliekas**. Aptarnavimo ar patikrinimo metu nustatius, kad konteineryje yra kitokių atliekų nei galima į jį mesti, tai fiksuojama fotonuotrauka, o ant konteinerio užklijuojamas informacinis lipdukas apie netinkamai išrūšiuotas atliekas.

Mišrių atliekų konteineris, aptikus jame neleistinų atliekų, **ištuštinamas, bet jo naudotojui** perskaičiuojama kito mokestinio laikotarpio mokėjimo **rinkliavos kintamoji dalis**, taikant savivaldybės vietinės rinkliavos nuostatuose²⁸ nustatytą **netinkamai išrūšiuotų mišrių komunalinių atliekų įkainį** pagal naudojamo konteinerio dydį. Pavyzdžiui, už vieno 120 l talpos **tinkamai išrūšiuotų mišrių komunalinių atliekų** konteinerio ištuštinimą – 2,30 EUR, už 240 l – 4,95 EUR; už vieno 120 l talpos **netinkamai išrūšiuotų mišrių komunalinių atliekų konteinerio ištuštinimą** – 4,30 EUR, už 240 l – 8,95 EUR (*pastaba: didesnę rinkliavą atliekų nerūšiuojantiems / netinkamai rūšiuojantiems individualių namų gyventojams taiko ir Panevėžio m. savivaldybė, daugiau žr. 2.3. dalyje*). Maisto ir virtuvės, popieriaus, plastiko, metalo bei stiklo atliekų konteineriai, aptikus juose neleistinų atliekų, **netuštunami**. Perspėjimą gavę gyventojai turi jas išrūšiuoti, o konteineriai ištuštinami kitą pagal grafiką nustatytą konteinerių tuštinimo dieną, nustatius, kad juose yra tik leistinos mesti atliekos²⁹.

Pažymėtina, kad šios kontrolės priemonės apima tik individualaus naudojimo konteinerius. Tačiau 2025 m. pavasarį Alytaus miesto savivaldybė kartu su Alytaus regiono atliekų tvarkymo centru pradėjo įgyvendinti bandomąjį projektą, siekiant ne tik teisingesnio atliekų tvarkymo mokesčio modelio, bet ir didesnio sąmoningumo rūšiuojant atliekas **daugiabučiuose namuose**. Iš viso bus įrengta 10 **rakinamų konteinerių aikštelių**, papildomai mišrių komunalinių atliekų konteineriuose bus įdiegti tūrio davikliai, kurių leis optimizuoti atliekų surinkimo maršrutus. Išmani užraktų sistema leis tiksliai matyti, kas, kada ir kokias atliekas išmetė. Iki 2027 m. rugsėjo 1 d. bus atlikta duomenų analizė ir pateikti pasiūlymai dėl mokesčių modelio tobulinimo³⁰.

²⁶ Alytuje pasikeitė vietinės rinkliavos nuostatai ir dydžiai: <https://alytus.lt/lt/naujienos-2/alytuje-pasikeite-vietines-rinkliavos-nuostatai-ir-dydžiai>

²⁷ Dėl Alytaus miesto savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f4a2f070b0ab11ef88c08519262548c4/asr>

²⁸ Dėl Alytaus miesto savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarantių atliekų tvarkymo nuostatų patvirtinimo: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/52f280c0a49911ee8172b53a675305ab/asr>

²⁹ Naujos atliekų tvarkymo taisyklės Alytuje: ką svarbu žinoti atliekų turėtojams?: <https://alytus.lt/lt/naujienos/naujos-atlieku-tvarkymo-taisykles-alytuje-ka-svarbu-zinoti-atlieku-turetojams>

³⁰ Rakinami konteineriai daugiabučiams jau Alytuje: projektas pristatytas bendrijų pirmininkams: <https://alytus.lt/lt/naujienos/rakinami-konteineriai-daugiabuciams-jau-alytuje-projektas-pristatytas-bendriju-pirmininkams>

2.2. Savivaldybės, kuriose administracinio poveikio priemonių įgyvendinimo intensyvumas santykinai mažas

Pagal tyrimo metu surinktus duomenis, 2022 m.–2025 m. I pusmetį **18-oje Lietuvos savivaldybių** (Akmenės r., Birštono, Elektrėnų, Kaišiadorių r., Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Kretingos r., Kupiškio r., Mažeikių r., Neringos, Pakruojos r., Palangos m., Panevėžio r., Plungės r., Skuodo r., Šalčininkų r., Šiaulių r., Šilutės r.) administracinio poveikio priemonių **įgyvendinimo intensyvumas buvo santykinai mažas**, t. y. analizuojamu laikotarpiu atskiroje savivaldybėje surašytų administracinių nusižengimų protokolų skaičius buvo nuo 1 iki 10.

Jeigu nenurodyta kitaip, administracinių nusižengimų protokolai surašyti pagal Administracinių nusižengimų kodekso (ANK) **367 straipsnio** „Savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimas“ **1 dalį** – bauda nuo 30 iki 140 EUR. Pirmą kartą nusižengus, paprastai skiriama pusė minimalios baudos dydžio – **15 EUR**. Už pakartotinai padarytą nusižengimą (ANK 367 straipsnio 2 dalis) numatyta bauda nuo 140 iki 600 EUR.

Pažymėtina, kad iki 2021 m. lapkričio 13 d., kai įsigaliojo Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas³¹, pagal šį Administracinių nusižengimų kodekso straipsnį buvo galima taikyti švelnesnę administracinę nuobaudą – **ispėjimą** (dalis 2022 m. surašytų administracinių nusižengimų protokolų gali būti už nusižengimus, padarytus iki šio pakeitimo įsigaliojimo, t. y. gali būti taikomas **ispėjimas**).

Praktikoje pasitaiko, kad savivaldybės (Neringos, Kupiškio r., kt.), norėdamos skirti **ispėjimą arba mažesnę baudą**, taiko Administracinių nusižengimų kodekso 366 straipsnį „Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimas“, kuris užtraukia **ispėjimą arba baudą** nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – baudą nuo 140 iki 600 EUR. Tačiau jis tik iš dalies tinkamas, norint skatinti gyventojus tinkamai rūšiuoti atliekas.

2 lentelė. Savivaldybės, kuriose administracinio poveikio priemonių įgyvendinimo intensyvumas santykinai mažas

Eil. Nr.	Savivaldybė	2022 m.–2025 m. I pusm. surašyti administracinių nusižengimų protokolai
1.	Akmenės r.	2022 m. – 0 protokolų ; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 1 protokolas (15 EUR bauda) ³² .
2.	Birštono	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 1 protokolas ³³ .
3.	Elektrėnų	2022 m. – 2 protokolai; 2023 m. – 3 protokolai; 2024 m. – 2 protokolai; 2025 m. I pusm. – 1 protokolas ³⁴

³¹ Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/48c9b41043b611ec992fe4cdfceb5666>

³² Informacija pateikta Akmenės r. savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos ir teisėtvarkos skyriaus 2025-08-29 el. laišku.

³³ Informacija pateikta Birštono savivaldybės administracijos Teisės ir civilinės metrikacijos skyriaus 2025-07-28 el. laišku.

³⁴ Informacija pateikta Elektrėnų savivaldybės administracijos Teisės ir personalo administravimo skyriaus 2025-07-28 el. laišku.

4.	Kaišiadorių r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 2 protokolai (vienu atveju skirta administracinė nuobauda – piniginė bauda, antru atveju 2025-07-14 sprendimas dar nepriimtas) ³⁵ .
5.	Kalvarijos	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 2 protokolai (iš viso 30 EUR); 2025 m. I pusm. – 1 protokolas (bauda nepaskirta) ³⁶ .
6.	Kazlų Rūdos	2022 m. – 7 protokolai (iš viso 120 EUR); 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 0 protokolų ³⁷ .
7.	Kretingos r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 2 protokolai (iš viso 30 EUR); 2024 m. – 3 protokolai (iš viso 45 EUR); 2025 m. I pusm. – 2 protokolai (iš viso 30 EUR) ³⁸ .
8.	Kupiškio r.	2022 m. – 1 protokolas (įspėjimas, ANK 367 str.) ³⁹ ; 2023 m. – 2 protokolai (įspėjimas, ANK 366 str.) ⁴⁰ ; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusmetis – 1 (įspėjimas, ANK 366 str.) ⁴¹ .
9.	Mažeikių r.	2022 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR); 2023 m. – 2 protokolai (iš viso 30 EUR); 2024 m. – 3 protokolai (iš viso 45 EUR); 2025 m. I pusm. – 0 protokolų ⁴² .
10.	Neringos	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 3 protokolai pagal ANK 366 str. 1 d. ⁴³ , įspėjimas ir dvi pinigines baudas (iš viso 20 EUR); 2024 m. – 2 protokolai, vienas pagal ANK 367 str. 1 d. (80 EUR) ir vienas pagal ANK 366 str. 1 d. (10 EUR); 2025 m. I pusmetį – 2 (pagal ANK 366 str. 1 d., įspėjimas ir 10 EUR bauda). ⁴⁴ .

³⁵ Informacija pateikta Kaišiadorių r. savivaldybės administracijos Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus 2025-07-14 el. laišku.

³⁶ Informacija pateikta Kalvarijos savivaldybės administracijos 2025-08-11 el. laišku.

³⁷ Informacija pateikta Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus 2025-07-29 el. laišku.

³⁸ Informacija pateikta Kretingos r. savivaldybės administracijos 2025-07-10 raštu Nr. (4.1.5 Mr) D3-5313.

³⁹ iki 2021 m. lapkričio 13 d., kai įsigaliojo Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas, pagal šį Administracinių nusižengimų kodekso straipsnį buvo galima taikyti švelnesnę administracinę nuobaudą – įspėjimą.

⁴⁰ Administracinių nusižengimų kodekso 366 str. pažeidimas užtraukia įspėjimą arba baudą nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – baudą nuo 140 iki 600 EUR.

⁴¹ Informacija pateikta Kupiškio r. savivaldybės administracijos Turto ir viešosios tvarkos skyriaus 2025-07-08 el. laišku.

⁴² Informacija pateikta Mažeikių r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2025-07-14 el. laišku.

⁴³ Administracinių nusižengimų kodekso 366 str. pažeidimas užtraukia įspėjimą arba baudą nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – baudą nuo 140 iki 600 EUR.

⁴⁴ Informacija pateikta Neringos savivaldybės administracijos 2025-07-14 raštu Nr. V15-2475.

11.	Pakruojo r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 8 protokolai (6 administracinėse bylose priimti procesiniai sprendimai ir asmenims skirti administraciniai nurodymai (iš viso 90 EUR), dėl 2 nusižengimų sprendimai nėra priimti, paskelbta asmenų paieška ⁴⁵ .
12.	Palangos m.	2022 m. – 3 protokolai (iš viso 265 EUR); 2023 m. – 3 protokolai, iš jų 2 teisenos nutrauktos, vienam pažeidėjui skirta bauda (200 EUR); 2024 m. – 2 protokolai (iš viso 15 EUR); 2025 m. I pusm. – 0 protokolų ⁴⁶ .
13.	Panevėžio r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 1 protokolas; 2025 m. I pusm. – 1 protokolas ⁴⁷ .
14.	Plungės r.	2022 m. – 6 protokolai; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 2 protokolai; 2025 m. I pusm. – 0 protokolų ⁴⁸ .
15.	Skuodo r.	2022 m. – 3 protokolai (iš viso 45 EUR); 2023 m. – 2 protokolai (iš viso 30 EUR); 2024 m. – 4 protokolai (iš viso 60 EUR); 2025 m. – 4 protokolai (iš viso 60 EUR) ⁴⁹ .
16.	Šalčininkų r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 1 protokolas ⁵⁰ .
17.	Šiaulių r.	2022 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR); 2023 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR); 2024 m. – pradėtos 8 teisenos; 2025 m. I pusm. – pradėta 1 teisena ⁵¹ .
18.	Šilutės r.	2022 m. – 1 protokolas; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR); 2025 m. I pusm. – 0 protokolų ⁵² .

⁴⁵ Informacija pateikta Pakruojo r. savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos ir komunalinio ūkio skyriaus 2025-07-09 el. laišku.

⁴⁶ Informacija pateikta Palangos m. savivaldybės administracijos Juridinio ir personalo skyriaus 2025-07-28 el. laišku.

⁴⁷ Informacija pateikta Panevėžio r. savivaldybės administracijos 2025-07-16 raštu (8.11 Mr)-SD1-2023.

⁴⁸ Informacija pateikta Plungės r. savivaldybės administracijos Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyriaus 2025-07-25 el. laišku.

⁴⁹ Informacija pateikta Skuodo r. savivaldybės administracijos Bendrųjų reikalų skyriaus 2025-07-23 el. laišku.

⁵⁰ Informacija pateikta Šalčininkų r. savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio skyrius 2025-07-18 el. laišku.

⁵¹ Informacija pateikta Šiaulių r. savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus 2025-07-14 el. laišku.

⁵² Informacija pateikta Šilutės r. savivaldybės administracijos Viešųjų paslaugų skyriaus 2025-07-30 el. laišku.

Mažiausia – po 1 administracinio nusižengimo protokolą – laikotarpiu nuo 2022 m. iki 2025 m. I pusmečio (įskaitytinai) buvo surašyta Akmenės r., Birštono, Šalčininkų r. savivaldybėse. Visgi, jei analizuosime ne bendrą 3,5 metų laikotarpį, bet atskirus metus, akivaizdi tendencija, kad daugelyje iš 2 lentelėje nurodytų 18-os savivaldybių konkrečiais metais nebuvo surašytas nei vienas administracinio nusižengimo protokolas. Pavyzdžiui, 2022 m. tokių savivaldybių buvo 9, 2023 m. – 10, 2024 m. – 7, 2025 m. I pusm. – 5.

Tikslinga atskirai aptarti **Plungės r. savivaldybės pavyzdį**. Nors analizuojamu laikotarpiu administracinių nusižengimų protokolų surašyta santykinai nedaug, tačiau, pavyzdžiui, 2017 m. už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus buvo surašyti 58 administracinių nusižengimų protokolai, 2020 m. – 67. Galimai tai lėmė, kad šiuo metu nustatoma žymiai mažiau pažeidėjų.

2.3. Savivaldybės, kurios reguliariai įgyvendina administracinio poveikio priemones

Pagal tyrimo metu surinktus duomenis, 2022 m.–2025 m. I pusmetį **29 Lietuvos savivaldybės** (Alytaus r., Anykščių r., Biržų r., Druskininkų, Jonavos r., Joniškio r., Jurbarko r., Kauno m., Kauno r., Kėdainių r., Klaipėdos m., Klaipėdos r., Marijampolės, Panevėžio m., Radviliškio r., Raseinių r., Šiaulių m., Širvintų r., Švenčionių r., Tauragės r., Telšių r., Trakų r., Ukmergės r., Utenos r., Varėnos r., Vilniaus m., Vilniaus r., Visagino m., Zarasų r.) **reguliariai įgyvendina administracinio poveikio priemones**.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad administracinė atsakomybė taikoma tik **nustačius konkretų pažeidimą padariusį asmenį**, surinkus objektyvius įrodymus (vaizdo medžiagą, liudijimus ir kt.) ir nelikus jokių abejonių dėl pažeidimo padarymo fakto. Dėl šios priežasties dalis fiksuotų atvejų baigiasi ne administraciniu nubaudimu, o prevenciniu įspėjimu ar informavimu.

Jeigu nenurodyta kitaip, 3 lentelėje pateikiama informacija turėtų būti suprantama, kaip administracinių nusižengimų protokolas, surašytas pagal Administracinių nusižengimų kodekso (ANK) 367 straipsnio „Savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimas“ 1 dalį – bauda nuo 30 iki 140 EUR. **Pirmą kartą nusižengus, paprastai skiriama pusė minimalios baudos dydžio – 15 EUR.** Už pakartotinai padarytą nusižengimą (ANK 367 straipsnio 2 dalis) numatyta bauda nuo 140 iki 600 EUR.

Pažymėtina, kad kai kurios savivaldybės, pavyzdžiui, Švenčionių r., Trakų r., norėdamos taikyti švelnesnę administracinio poveikio priemonę – įspėjimą, taiko Administracinių nusižengimų kodekso 366 straipsnio „Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimas“ 1 dalį – įspėjimas arba bauda nuo 20 iki 140 EUR. Pagal šio straipsnio 2 dalį, nusižengus pakartotinai skiriama bauda nuo 140 iki 600 EUR.

3 lentelė. Savivaldybės, kurios reguliariai įgyvendina administracinio poveikio priemones

Eil. Nr.	Savivaldybė	2022 m.–2025 m. I pusm. surašyti administracinių nusižengimų protokolai
1.	Alytaus r.	2022 m. – 47 protokolai (iš viso 705 EUR); 2023 m. – 16 protokolų (iš viso 360 EUR); 2024 m. – 18 protokolų (iš viso 270 EUR); 2025 m. – 0 protokolų ⁵³ .

⁵³ Informacija pateikta Alytaus r. savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio ir žemės ūkio skyriaus 2025-07-09 el. laišku.

2.	Anykščių r.	2022 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR); 2023 m. – 4 protokoliai (iš viso 60 EUR); 2024 m. – 29 protokoliai (iš viso 435 EUR); 2025 m. I pusm. – 3 protokoliai (iš viso 45 EUR) ⁵⁴ .
3.	Biržų r.	2022 m. – 9 protokoliai (iš viso 135 EUR); 2023 m. – 32 protokoliai (iš viso 555 EUR); 2024 m. – 20 protokolų (iš viso 360 EUR); 2025 m. I pusm. – 11 protokolų (iš viso 165 EUR) ⁵⁵ .
4.	Druskininkų	2022 m. – 9 protokoliai (iš viso 75 EUR); 2023 m. – 15 protokolų (iš viso 225 EUR); 2024 m. – 6 protokoliai (iš viso 90 EUR); 2025 m. I pusm. – 3 protokoliai (iš viso 45 EUR) ⁵⁶ .
5.	Jonavos r.	2022 m. – 16 protokolų, iš jų 4 baudos (iš viso 60 EUR) ir 12 įspėjimų ⁵⁷ ; 2023 m. 7 protokoliai (iš viso 105 EUR); 2024 m. – 21 protokolas (iš viso 385 EUR); 2025 m. I pusm. – 7 protokoliai (iš viso 105 EUR) ⁵⁸ .
6.	Joniškio r.	2022 m. – 19 protokolų; 2023 m. – 15 protokolų; 2024 m. – 16 protokolų; 2025 m. I pusm. – 4 protokoliai ⁵⁹ .
7.	Jurbarko r.	2022 m. – 48 protokoliai; 2023 m. – 39 protokoliai; 2024 m. – 34 protokoliai; 2025 m. I pusm. – 22 protokoliai ⁶⁰ .
8.	Kauno m.	2022 m. – 16 protokolų (iš viso 240 EUR), 1 asmeniui surašytas administracinio nusižengimo protokolas pagal ANK 367 str. 2 d. (paskirta 370 EUR bauda). 2023 m. – 20 protokolų (iš viso 300 EUR); 2024 m. – 32 protokoliai (iš viso 480 EUR); 2025 m. I pusm. – 21 protokolas (iš viso 385 EUR) ⁶¹ .
9.	Kauno r.	2022 m. – 14 protokolų;

⁵⁴ Informacija pateikta Anykščių r. savivaldybės administracijos Bendrojo ir ūkio skyriaus 2025-07-22 el. laišku.

⁵⁵ Informacija pateikta Biržų r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2025-08-05 el. laišku.

⁵⁶ Informacija pateikta Druskininkų savivaldybės administracijos Ūkio skyriaus 2025-07-07 el. laišku.

⁵⁷ iki 2021 m. lapkričio 13 d., kai įsigaliojo Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas, pagal šį Administracinių nusižengimų kodekso straipsnį buvo galima taikyti švelnesnę administracinę nuobaudą – įspėjimą.

⁵⁸ Informacija pateikta Jonavos r. savivaldybės administracijos Turto ir aplinkos apsaugos skyriaus 2025-07-07 el. laišku.

⁵⁹ Informacija pateikta Joniškio r. savivaldybės administracijos Infrastruktūros skyriaus Viešosios tvarkos poskyrio 2025-07-04 el. laišku.

⁶⁰ Informacija pateikta Jurbarko r. savivaldybės administracijos Infrastruktūros ir turto skyriaus 2025-07-07 el. laišku.

⁶¹ Informacija pateikta Kauno m. savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus 2025-07-09 el. laišku.

		2023 m. – 4 protokolai; 2024 m. – 10 protokolų; 2025 m. I pusm. – 3 protokolai ⁶² .
10.	Kėdainių r.	2022 m. – 43 protokolai (iš viso 690 EUR); 2023 m. – 9 protokolai (iš viso 165 EUR); 2024 m. – 18 protokolų (iš viso 370 EUR); 2025 m. I pusm. – 8 protokolai (iš viso 140 EUR) ⁶³ .
11.	Klaipėdos m.	2022 m. – 74 protokolai (iš viso 1 235 EUR); 2023 m. – 48 protokolai (iš viso 720 EUR); 2024 m. – 79 protokolai (iš viso 1 465 EUR),; 2025 m. I pusm. – 37 protokolai (iš viso 555 EUR) ⁶⁴ .
12.	Klaipėdos r.	2022 m. – 70 teisenų, iš jų 1 – pagal ANK 367 str. 2 d. 2023 m. – 295 teisenos, iš jų 3 – pagal ANK 367 str. 2 d. 2024 m. – 213 teisenų, iš jų 1 – pagal ANK 367 str. 2 d. 2025 m. I pusm. – 89 teisenos, iš jų 3 – pagal ANK 367 str. 2 d. ⁶⁵ .
13.	Marijampolės	2022 m. – 59 protokolai, 2023 m. – 78 protokolai, 2024 m. – 89 protokolai, 2025 m. I pusm. – 9 protokolai. Visais atvejais buvo skiriama administracinė nuobauda – 15 EUR bauda ⁶⁶ .
14.	Panevėžio m.	2022 m. – 116 protokolų; 2023 m. – 153 protokolai, iš jų 3 – pagal ANK 367 str. 2 d.; 2024 m. – 115 protokolų, iš jų 2 – pagal ANK 367 str. 2 d.; 2025 m. I pusm. – 49 protokolai. Paprastai už šį nusižengimą skiriama pusė minimalios baudos – 15 EUR. ⁶⁷
15.	Radviliškio r.	2022 m. – 98 protokolai (iš viso 1 680 EUR); 2023 m. – 101 protokolas (iš viso 2 155 EUR); 2024 m. – 27 protokolai (iš viso 635 EUR); 2025 m. per I pusm. – 81 protokolas (iš viso 1 155 EUR) ⁶⁸
16.	Raseinių r.	2022 m. – 98 protokolai; 2023 m. – 20 protokolų; 2024 m. – 22 protokolai;

⁶² Informacija pateikta Kauno r. savivaldybės administracijos Aplinkos skyriaus 2025-07-15 el. laišku.

⁶³ Informacija pateikta Kėdainių r. savivaldybės administracijos Aplinkosaugos skyriaus 2025-07-07 el. laišku.

⁶⁴ Informacija pateikta Klaipėdos m. savivaldybės administracijos Administravimo departamento Administracinės veiklos, kontrolės ir prevencijos skyriaus 2025-07-29 el. laišku.

⁶⁵ Informacija pateikta Klaipėdos r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyrius 2025-07-07 el. laišku.

⁶⁶ Informacija pateikta Marijampolės savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2025-07-21 el. laišku.

⁶⁷ Informacija pateikta Panevėžio m. savivaldybės administracijos 2025-07-10 raštu Nr. 19-2111(4.45E).

⁶⁸ Informacija pateikta Radviliškio r. savivaldybės administracijos 2025-07-22 raštu Nr. S-2326 (8.22).

		2025 m. I pusm. – 56 protokolai ⁶⁹ .
17.	Šiaulių m.	2022 m. – 69 protokolai, priimta 11 nutarimų. 2023 m. – 102 protokolai, priimti 32 nutarimai 2024 m. – 37 protokolai, priimti 44 nutarimai 2025 m. I pusm. – 13 protokolų, priimta 11 nutarimų ⁷⁰ .
18.	Širvintų r.	2022 m. – 12 protokolų; 2023 m. – 6 protokolai; 2024 m. – 2 protokolai; 2025 m. I pusm. – 0 protokolų ⁷¹ .
19.	Švenčionių r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 0 protokolų; 2024 m. – 0 protokolų; 2025 m. I pusm. – 25 protokolai (iš viso 375 EUR). Pažymėtina, kad asmenims, kurie po pažeidimo susitvarkydavo aplinką ir nuoširdžiai gailėdavosi, buvo taikomos švelnesnės nuobaudos pagal ANK 366 str. 1 d. – įspėjimai: ⁷² 2022 m. – 25 atvejais, 2023 m. – 15 atvejų, 2024 m. – 9 atvejais, 2025 m. I pusm. – 16 atvejų ⁷³ .
20.	Tauragės r.	2022 m. – 81 teiseną ⁷⁴ ; 2023 m. – 36 teisenos; 2024 m. – 99 teisenos; 2025 m. I pusm. – 37 teisenos. Dažniausia surašomi protokolai su administraciniu nurodymu – 15 EUR bauda ⁷⁵ .
21.	Telšių r.	2022 m. – 48 protokolai; 2023 m. – 43 protokolai; 2024 m. – 28 protokolai; 2025 m. I pusm. – 15 protokolų. Daugeliu atvejų taikyta pusė minimalios baudos – 15 EUR ⁷⁶ .

⁶⁹ Informacija pateikta Raseinių r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2025-07-22 el. laišku.

⁷⁰ Informacija pateikta Šiaulių m. savivaldybės administracijos Civilinės saugos ir teisėtvarkos skyriaus 2025-07-09 el. laišku.

⁷¹ Informacija pateikta Širvintų r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir aplinkosaugos skyriaus 2025-07-08 el. laišku.

⁷² Administracinių nusižengimų kodekso 366 str. pažeidimas užtraukia įspėjimą arba baudą nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – baudą nuo 140 iki 600 EUR.

⁷³ Informacija pateikta Švenčionių r. savivaldybės administracijos Bendrojo skyriaus 2025-07-24 el. laišku.

⁷⁴ Pastaba: yra pradėtų teisenų, tačiau nepavyksta iškviesti atsakingo asmens, todėl nėra taikyta nuobauda.

⁷⁵ Informacija pateikta Tauragės r. savivaldybės administracijos Teisės skyriaus Viešosios tvarkos poskyrio 2025-07-08 el. laišku.

⁷⁶ Informacija pateikta Telšių r. savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos ir viešosios tvarkos skyrius 2025-07-22 el. laišku.

22.	Trakų r.	Savivaldybė taiko ANK 366 straipsnį „Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimas“ ⁷⁷ , už atliekų pašalinimą į konteinerius, skirtus kitų komunalinių atliekų surinkimui, surašyti: 2023 m. – 3 protokolai; 2024 m. – 15 protokolų; 2025 m. I pusm. – 1 protokolas ; už komunalinės atliekas, paliktas prie konteinerių: 2024 m. – 71 protokolas; 2025 I pusm. – 28 protokolai ⁷⁸ .
23.	Ukmergės r.	2022 m. – 19 nutarimų, kai protokolas nesurašomas, skirtos administracinės nuobaudos – įspėjimas ⁷⁹ , ir 46 protokolai su administraciniu nurodymu (iš viso 690 EUR); 2023 m. – 70 protokolų (iš viso 1 050 EUR), priimtas vienas nutarimas, kai protokolas nesurašomas, skirta administracinė nuobauda – įspėjimas; 2024 m. – 42 protokolai (iš viso 645 EUR); 2025 m. I pusm. – 4 protokolai (iš viso 60 EUR). Pastaba: laikotarpiu nuo 2025-07-01 iki 2025-07-04 surašyti 6 protokolai su administraciniu nurodymu (iš viso 90 EUR), pagal ANK 367 str. 2 d. surašytas 1 protokolas (bauda 140 EUR). 2025-07-07 duomenimis, yra nustatyta dar daugiau nei 30 pažeidėjų, kuriems bus surašyti administracinės teisės pažeidimo protokolai pagal ANK 367 str. 1 d. ⁸⁰
24.	Utenos r.	2022 m. – 111 protokolų (iš viso 1 740 EUR); 2023 m. – 52 protokolai (iš viso 780 EUR); 2024 m. – 69 protokolai (iš viso 1 035 EUR); 2025 m. I pusm. – 11 protokolų (iš viso 165 EUR) ⁸¹ .
25.	Varėnos r.	2022 m. – 0 protokolų; 2023 m. – 4 protokolai; 2024 m. – 45 protokolai; 2025 m. I pusm. – 22 protokolai. Dažniausiai skiriama pusė minimalios baudos – 15 EUR ⁸² .
26.	Vilniaus m.	2022 m. – 919 protokolų (iš viso 15 717 EUR); 2023 m. – 604 protokolai (iš viso 9 795 EUR); 2024 m. I, II ir III ketv. – 295 protokolai (iš viso 4 209 EUR);

⁷⁷ Administracinių nusižengimų kodekso 366 str. pažeidimas užtraukia įspėjimą arba baudą nuo 20 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – baudą nuo 140 iki 600 EUR. Tačiau jis tik iš dalies tinkamas, norint skatinti gyventojus tinkamai rūšiuoti atliekas.

⁷⁸ Informacija pateikta Trakų r. savivaldybės administracijos 2025-07-10 raštu Nr. AP3E-2685.

⁷⁹ iki 2021 m. lapkričio 13 d., kai įsigaliojo Administracinių nusižengimų kodekso 367 straipsnio pakeitimo įstatymas, pagal šį Administracinių nusižengimų kodekso straipsnį buvo galima taikyti švelnesnę administracinę nuobaudą – įspėjimą. Šiuo metu galiojančioje Administracinių nusižengimų kodekso redakcijoje 367 straipsnis tokios galimybės nenumato.

⁸⁰ Informacija pateikta Ukmergės r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir aplinkosaugos skyriaus 2025-07-07 el. laišku.

⁸¹ Informacija pateikta Utenos r. savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2025-07-31 el. laišku.

⁸² Informacija pateikta Varėnos r. savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus 2025-07-29 el. laišku.

		2025 m. I pusm. – nėra duomenų. Didžioji dalis pažeidimų – neteisėtas atliekų palikimas šalia kontenerių ar kontenerių aikštelių ⁸³ .
27.	Vilniaus r.	2022 m. – 17 protokolų; 2023 m. – 19 protokolų; 2024 m. – 16 protokolų; 2025 m. I pusm. – 43 protokolai. Visais atvejais paskirtos administracinės nuobaudos – piniginės baudos ⁸⁴ .
28.	Visagino m.	2022 m. – 2 protokolai (1 teisena nutraukta, 1 įspėjimas); 2023 m. – 7 protokolai, iš jų 3 įspėjimai, 4 baudos (iš viso 60 EUR)); 2024 m. – 8 protokolai (iš viso 120 EUR); 2025 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR) ⁸⁵ .
29.	Zarasų r.	2022 m. – 27 protokolai (iš viso 390 EUR); 2023 m. – 5 protokolai (iš viso 75 EUR); 2024 m. – 1 protokolas (iš viso 15 EUR); 2025 m. I pusm. – 2 protokolai (iš viso 30 EUR) ⁸⁶ .

Atskirai verta aptarti **Panevėžio m. savivaldybės** įgyvendinamas atliekų rūšiavimo proceso priežiūros ir kontrolės priemonės. Savivaldybė **reguliariai įgyvendina** administracinio poveikio priemonės: 2022 m. surašyta 116 protokolų, 2023 m. – 153 protokolai, iš jų 3 – pagal ANK 367 str. 2 d., 2024 m. – 115 protokolų, iš jų 2 – pagal ANK 367 str. 2 d., 2025 m. I pusm. – 49 protokolai.

Be to, 2025 m. sausį įsigaliojo nauja rinkliavos sistema už atliekų tvarkymą, kuri skatina rūšiuoti: gyventojai, kurie rūšiuoja atliekas ir laikosi kontenerių išstūmimo normų, moka mažesnę įmoką, nerūšiuojantys ar neatliekantys privalomo kontenerių išstūmimo – moka didesnę rinkliavą. Atliekų tvarkymo tarifai nuo 2025 m. sausio 1 d.: pastovioji dalis visiems individualių namų ūkiams – 3,23 EUR per mėnesį (su PVM), **rūšiuojantiems** 120 l kontenerio išvežimas – 5,29 EUR, 240 l – 10,58 EUR, **nerūšiuojantiems** 120 l kontenerio išvežimas – 6,87 EUR, 240 l – 13,75 EUR.⁸⁷ Pažymėtina, kad didesnę rinkliavą nerūšiuojantiems nuo 2025 m. taiko ir Alytaus m. savivaldybė, tačiau ji, priešingai nei Panevėžio m. savivaldybė, neįgyvendina administracinio poveikio priemonių.

Taip pat nuo 2026 m. visi individualių namų savininkai privalės turėti asmeninius kontenerius ir nebegalės naudotis bendrais. Jokių išimčių nenumatoma. Panevėžyje individualių namų gyventojai iki šiol galėjo rinktis – atliekas rūšiuoti ir mesti į kieme išrikiuotus individualius kontenerius arba nešti į gatvėje stovinčius kolektyvinius.⁸⁸

⁸³ Informacija pateikta Vilniaus m. savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Atliekų tvarkymo poskyrio 2025-07-09 el. laišku.

⁸⁴ Informacija pateikta Vilniaus r. savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus 2025-07-28 el. laišku.

⁸⁵ Informacija pateikta Visagino savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyriaus 2025-07-25 el. laišku.

⁸⁶ Informacija pateikta Zarasų r. savivaldybės administracijos Bendrojo ir viešosios tvarkos skyriaus 2025-07-11 raštu Nr. BRS(88)-16.9.

⁸⁷ Panevėžyje įsigalios nauja atliekų apmokestinimo tvarka: rūšiuojantiems – mažesnės išlaidos:

<https://www.panevezys.lt/lt/naujienos/panevezyje-isigalios-nauja-txyg.html>

⁸⁸ Privatiems namams Panevėžyje bus privalomi asmeniniai kontaineriai:

https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2624062/privatiems-namams-panevezyje-bus-privalomi-asmeniniai-kontaineriai?srsltid=AfmBOorqxuSEc5nGs6-miFIolpYLM_6OJwfv7bp_YuH8buGlzx7HODhI

Tikslinga atskirai aptarti situaciją **Raseinių r. savivaldybėje**. Stebima tendencija, kad žmonės ir toliau nesilaiko patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių, tačiau tai daro atsargiau, t. y. dauguma žino, kad gali būti stebimi kamerų, todėl pažeidimus daro naktį ar taip, jog kamera negalėtų užfiksuoti pažeidimo. 2022 m. surašyti 98 protokolai, 2023 m. – 20 protokolų; 2024 m. – 22 protokolai, 2025 m. I pusm. – 56 protokolai. Manytina, kad **baudos** už šiuos pažeidimus **yra gerokai per mažos baudos**, todėl jos **neatgraso nuo pažeidimų**.

3. UŽSIENIO ŠALIŲ PATIRTIS

ES šalyse už komunalinių atliekų tvarkymą **atsakingos savivaldybės**, tačiau atsakomybė už taisyklių nesilaikymą (įspėjimai, baudos, kt.) reglamentuojama **skirtingo lygmens teisės aktuose**: nacionalinio (Airijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Suomijoje); ir nacionalinio, ir savivaldos lygmens (Belgijoje, Liuksemburge); žemių /savivaldos lygmens (Austrijoje, Vokietijoje / Italijoje, Slovėnijoje).

Už atliekų tvarkymo taisyklių nesilaikymą įprastai skiriami **įspėjimai, baudos, viešieji darbai**, kt. (sunkiais atvejais – areštas, baudžiamoji atsakomybė ir kt.). ES valstybėse narėse už atliekų nerūšiavimą taikomos įvairios administracinio poveikio priemonės, taip pat skiriasi ir baudų dydžiai⁸⁹.

Pavyzdžiui, Airijoje už atliekų nerūšiavimą gali būti skirta iki 500 EUR bauda, Austrijoje už netyčinius rūšiavimo pažeidimus fizinis asmuo gali būti baudžiamas 50 EUR bauda. Tačiau už didesnius pažeidimus fiziniams asmenims bauda gali siekti ir 2 000 EUR. Belgijoje už atliekų tvarkymo taisyklių nesilaikymą numatytos baudos iki 250 EUR arba gali būti skirta alternatyvi bauda – **viešieji darbai**.

Estijoje atliekų rūšiavimas yra privalomas, o netinkamas rūšiavimas gali užtraukti įspėjimus ir baudas. Už vietos valdžios atliekų tvarkymo taisyklėse numatytų atliekų tvarkymo reikalavimų pažeidimą gali būti skirta bauda iki 200 baudos vienetų (iki 1600 EUR.) Latvijoje savivaldybių privalomuosiose taisyklėse gali būti nustatytos baudos nuo 2 iki 100 baudos vienetų (nuo 10 iki 500 EUR), taip pat gali būti numatytas įspėjimas, kaip pirmasis žingsnis. Lenkijoje skiriamos piniginės baudos, taip pat už atliekų nerūšiavimą gali būti padidinti surinkimo mokesčiai, neaptarnaujami konteineriai, įpareigojant savininką perrūšiuoti atliekas, kt. Piniginės baudos dydis priklauso nuo pažeidimo rūšies ir gali siekti iki 5 000 PLN (~1 177 EUR).

Italijoje minimali bauda už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimą yra 25 EUR, maksimali – 500 EUR. Už atliekų atsikratymą tam neskirtoje vietoje, pavyzdžiui, Romoje gali būti skiriama bauda nuo 300 EUR iki 3 000 EUR (atskiros savivaldybės gali pasitvirtinti savo administruojamoje teritorijoje taikomų baudų dydžius). Liuksemburge už nedidelius atliekų tvarkymo pažeidimus, pavyzdžiui, cigarečių nuorūkų ar maisto pakuočių išmetimą, paprastai taikomos baudos nuo 45 EUR. Jei tokios atliekos išmetamos saugomose teritorijose arba pažeidimai kartojasi, bauda gali padidėti iki 250 EUR ir daugiau. Pavyzdžiui, Liuksemburgo mieste (~134 tūkst. gyventojų) 2022 m. (naujausi apibendrinti duomenys) buvo paskirtos 246 baudos už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus.

Prancūzijoje gyventojams už komunalinių atliekų tvarkymo / rūšiavimo taisyklių nesilaikymą gali būti skiriama 35 EUR bauda, laiku nesumokėjus arba nusižengus pakartotinai – 75 EUR. Tuo tarpu Slovėnijoje asmenys, kurie netinkamai rūšiuoja komunalines atliekas, gali būti baudžiami nuo 200 iki 800 EUR bauda⁹⁰.

Pažymėtina, kad daugelyje ES valstybių narių administracinio poveikio priemonių įgyvendinamas yra derinamas su įvairiomis prevencinėmis priemonėmis, lygiagrečiai vykdomos edukavimo, švietimo programos, siekiant didinti gyventojų sąmoningumą. Tai rodo, kad, siekiant geresnių rūšiavimo rodiklių, būtina taikyti kompleksinius veiksmus.

⁸⁹ LR Seimo kanceliarijos Tyrimų skyriaus 2025-09-18 analitinė apžvalga Nr. 25/106 „Poveikio priemonės už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus Europos Sąjungos valstybėse narėse“: https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=113424

⁹⁰ Ten pat.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Išvados

- Siekiant ES nustatytų komunalinių atliekų perdirbimo ir pakartotinio naudojimo tikslų, Lietuvoje įgyvendinamos priemonės prižiūrint ir kontroliuojant atliekų rūšiavimo procesą **iš esmės nesiskiria** nuo kitų ES šalių.
- Lietuvoje numatytos baudos už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus (nuo 30 iki 140 EUR, nusižengus pakartotinai – nuo 140 iki 600 EUR) iš ES šalių labiausiai **panašios į taikomas Latvijoje** (nuo 10 iki 500 EUR, taip pat gali būti numatytas įspėjimas, kaip pirmasis žingsnis).
- Administracinio poveikio priemonių už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus įgyvendinimas atskirose Lietuvos savivaldybėse labai skiriasi. Pagal tai savivaldybės galima suskirstyti į **tris grupes**: **1)** 13 savivaldybių praktiškai **neįgyvendina administracinio poveikio priemonių** (Alytaus m., Ignalinos r., Kelmės r., kt.); **2)** 18 savivaldybių administracinio poveikio priemonių **įgyvendinimo intensyvumas santykinai mažas** (Akmenės r., Birštono, Elektrėnų, kt.); **3)** 29 savivaldybės **reguliariai įgyvendina administracinio poveikio priemones** (Alytaus r., Anykščių r., Biržų r., kt.).
- Praktikoje dažniausiai skiriama administracinė nuobauda pagal Administracinių nusižengimų kodekso 367 str. 1 d., t. y. už pirmą kartą padarytą atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimą taikoma **pusė minimalios baudos – 15 EUR**.
- Administracinė atsakomybė taikoma **tik nustačius konkretų pažeidimą padariusį asmenį**, surinkus objektyvius įrodymus ir nelikus jokių abejonių dėl pažeidimo padarymo fakto. Dėl to dalis fiksuotų atvejų baigiasi ne administraciniu nubaudimu, o prevenciniu įspėjimu ar informavimu.
- Kai kurios savivaldybės renkasi alternatyvą arba kartu su administracinio poveikio priemonėmis taiko **didesnes rinkliavas** atliekų nerūšiuojantiems gyventojams.
- Daugelis atliekų rūšiavimo kontrolės ir priežiūros priemonių yra tinkamos įgyvendinti individualių namų valdų savininkų atžvilgiu, t. y. kai galima nustatyti atliekų savininką. Tuo tarpu **daugiabučiai namai – „pilkoji zona“**, nes dažnai sudėtinga / neįmanoma nustatyti atliekų savininko.

Pasiūlymai

- **Efektyviausiai** atliekų rūšiavimo priežiūra ir kontrolė įgyvendinama derinant **kompleksinius veiksmus**: administracinio poveikio priemones, kontrolę, švietimą, edukavimą, skatinimą ir kt. Todėl savivaldybėms, kurios neįgyvendina administracinio poveikio priemonių, t. y. neskiria baudų gyventojams už atliekų nerūšiavimą, tikslinga tai apsvarstyti.
- **Nuoseklūs veiksmai**: atskirų savivaldybių patirtis rodo, kad, siekiant skatinti gyventojus rūšiuoti atliekas, būtina susiplanuoti veiksmų seką. Daugelis savivaldybių pradėjo nuo gyventojų edukavimo, švietimo, vėliau sekė skatinimas tų, kurie teisingai rūšiuoja, tačiau toliau būtina aktyvi kontrolė, taip pat administracinio poveikio priemonių įgyvendinimas, kt.
- **Alternatyva baudoms – viešieji darbai**. Tikslinga įvertinti užsienio šalių, pavyzdžiui, Belgijos praktiką, kai už atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus (ypač piktybinius, pakartotinius) gali būti skiriami ir viešieji darbai. Lietuvoje galiojantis teisinis reglamentavimas už šiuos pažeidimus numato tik baudos skyrimą (Administracinių nusižengimų kodekso 367 str.), kartais savivaldybės taiko Administracinių nusižengimų kodekso 366 str., kuris, be kita ko, numato galimybę skirti įspėjimą.